

Originalni naučni rad

MUZIČKE AKTIVNOSTI U FUNKCIJI RAZVOJA DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA

Amela Muratović

Univerzitet u Novom Pazaru

Novi Pazar, Srbija

amela.muratovic@uninp.edu.rs, ORCID: 0000-0002-3044-5575

Dragana Osmajlić-Janković

JPU "Radmila Nedić"

Berane, Crna Gora

draganao234@gmail.com

Apstrakt

Muzičke aktivnosti imaju značajan uticaj na sveobuhvatan razvoj dece predškolskog uzrasta, jer podstiču njihov kognitivni, emocionalni, socijalni i motorički razvoj. Učešćem u aktivnostima kao što su pevanje, ritmičke igre, slušanje muzike i sviranje instrumenata — deca razvijaju pažnju, kreativnost, samopouzdanje, i sposobnost izražavanja. Cilj ovog rada bio je da se istraži na koji način različite muzičke aktivnosti utiču na razvoj kreativnosti, emocionalne izražajnosti i socijalnih veština kod dece uzrasta od tri do sedam godina. Na osnovu analize relevantne literature, utvrđeno je da muzičke aktivnosti značajno doprinose razvoju ovih oblasti, pri čemu se posebno izdvaja pozitivan uticaj na izražavanje emocija, saradnju među vršnjacima i jačanje samopouzdanja. Takođe, integracija muzičkih aktivnosti u svakodnevne aktivnosti dece predškolskog uzrasta poboljšava njihovu koncentraciju, olakšava sticanje novih iskustava i veština, te doprinosi razvoju sveobuhvatnih dečijih ličnih kompetencija. Zaključuje se da je sistemska integracija muzičkih sadržaja u predškolski program ključna za kvalitetan razvoj i obrazovanje dece.

Ključne reči: muzičke aktivnosti, deca predškolskog uzrasta, vaspitači, muzički razvoj i saznanje, opšti razvoj i saznanje.

MUSICAL ACTIVITIES IN THE FUNCTION OF PRESCHOOL CHILDREN'S DEVELOPMENT

Abstract

Musical activities have a significant impact on the overall development of preschool children, as they stimulate their cognitive, emotional, social, and motor development. Through participation in activities such as singing, rhythmic games, listening to music, and playing instruments, children develop attention, creativity, self-confidence, and the ability to express themselves. The aim of this paper was to explore how different musical activities influence the development of creativity, emotional expressiveness, and social skills in children aged three to seven. Based on the analysis of relevant literature, it was found that musical activities significantly contribute to the development of these areas, with a

particularly positive impact on emotional expression, peer cooperation, and the strengthening of self-confidence. Furthermore, integrating musical activities into the daily routines of preschool children improves their concentration, facilitates the acquisition of new experiences and skills, and contributes to the development of comprehensive personal competencies. The conclusion is that the systematic integration of musical content into the preschool curriculum is essential for the quality development and education of children.

Keywords: musical activities, children of preschool age, educators, musical development and knowledge.

UVOD

Rano detinjstvo je period intenzivnog razvoja tokom kojeg se postavljaju temelji za celokupan psihofizički, emocionalni, socijalni i intelektualni razvoj deteta. U tom kontekstu, muzičke aktivnosti zauzimaju posebno mesto u savremenom pristupu vaspitanju i obrazovanju dece predškolskog uzrasta. Kroz pevanje, ritmičke igre, pokret uz muziku, slušanje muzičkih sadržaja i sviranje na dečijim instrumentima, deca razvijaju niz važnih sposobnosti — od pažnje, govora i koordinacije pokreta, do emocionalne ekspresije i socijalne interakcije. Muzika pruža deci priliku da se izraze, da istražuju svet koji ih okružuje i da se povezuju sa vršnjacima na kreativan i spontan način. Kroz igru i muzičko izražavanje, deca predškolskog uzrasta postepeno razvijaju osećaj za ritam, harmoniju i muzičku strukturu, što dodatno podstiče njihove perceptivne i kognitivne sposobnosti. Ritmičke igre i ples ne samo da pozitivno utiču na motoriku, već i doprinose razvoju emocionalnog balansa, samopouzdanja i povećavaju osećaj pripadnosti grupi. Zajedničke muzičke aktivnosti jačaju emocionalnu povezanost i timski duh, jer omogućavaju deci da slobodno izraze svoja osećanja, što je ključno za njihov socijalni razvoj.

Takođe, kroz učešće u muzičkim aktivnostima, deca razvijaju muzičke sposobnosti i muzičko saznanje, jer se kroz igru i kreativno izražavanje podstiču njihovi osnovni muzički elementi. Deca razvijaju sposobnost prepoznavanja ritma, melodije, tempa, što direktno utiče na njihovu muzičku percepciju i sposobnost da razumeju zvučne komponente muzike. Ovaj proces pomaže u formiranju njihovog temeljnog muzičkog saznanja koje je važno za kasniji razvoj muzičkih sposobnosti. Pored analize uticaja muzičkih aktivnosti na razvoj dece predškolskog uzrasta, u radu smo se i osvrnuli na ulogu vaspitača i roditelja u realizaciji dečijih muzičkih aktivnosti.

Uzimajući u obzir višestruki razvojni potencijal muzičkih aktivnosti, cilj ovog rada je da se istraži na koji način one doprinose razvoju kreativnosti, emocionalne izražajnosti i socijalnih veština kod dece predškolskog uzrasta.

ULOGA MUZIKE I MUZIČKIH AKTIVNOSTI U RAZVOJU MUZIČKIH SPOSOBNOSTI I MUZIČKOG SAZNANJA KOD DECE PREDŠKOLSKOG UZRASTA

Muzika omogućava deci da razvijaju samopouzdanje kroz kreativno izražavanje, jer im daje priliku da istražuju svoj glas, ritam, dinamiku, tempo. Kroz muziku deca predškolskog uzrasta razvijaju sposobnosti koje im pomažu da bolje razumeju sebe, svet koji ih okružuje, da definišu i rešavaju probleme i komuniciraju sa vršnjacima i odraslim osobama. Muzika nije samo izvor muzičkog razvoja deteta, već i sredstvo njegovog ukupnog stvaralačkog kao i saznajnog, socijalnog, emocionalnog i

psihomotornog ispoljavanja (Slunjski, 2011). Muzičke aktivnosti imaju značajan uticaj na razvoj dečjih muzičkih sposobnosti. Nivo tih sposobnosti zavisi od genetskih predispozicija, okoline i vaspitnih faktora. Kada je dete okruženo kvalitetnom muzikom od najranijeg uzrasta, to stimuliše njegov emocionalni, intelektualni i kreativni razvoj (Davidson, 2012). Muzika pruža čistu radost i konkretniju korist (Bjerkvol, 2005, str. 188). Na prvom mestu, kroz kreiranje muzike, deca razvijaju kreativnost. Ovaj proces podstiče njihovu sposobnost da maštaju, eksperimentišu, istražuju, analiziraju i izražavaju svoje ideje na jedinstven način.

U cilju razvijanja muzičkih kompetencija – muzičke inteligencije, talenta i stvaralaštva – u predškolskoj ustanovi muzičko obrazovanje mora biti celishodno i sistematizovano (Kurt, 2021). Muzički sluh i osećaj za ritam su ključni elementi u muzičkom vaspitanju deteta. Kroz muziku unosimo u detetov život radost, veselje i opuštenost. Muzika takođe bogati dečje emocionalno iskustvo i doprinosi razvoju njihove plemenite strane. Muzičke sposobnosti imaju veoma bitnu ulogu za postizanje visokih rezultata i predstavljaju jedan od uslova muzičke uspešnosti (Mirković, 1996). Razvijanje muzičkih sposobnosti dece predškolskog uzrasta i muzičke kreativnosti imaju i muzičke igre. Prema studiji objavljenoj u časopisu *Early Childhood Education Journal*, deca koja su uključena u muzičke aktivnosti pokazuju značajno poboljšanje u koordinaciji pokreta i finim motoričkim veštinama u poređenju sa decom koja nisu uključena u takve aktivnosti (Lobo & Winsler, 2006, str. 172).

Praktična primena muzičkih aktivnosti

Muzičke igre su zabavne i interaktivne aktivnosti koje koriste muziku kao osnovni element. One imaju brojne prednosti za decu, uključujući razvoj motoričkih veština, socijalne interakcije, kreativnost i emocionalno blagostanje. Na primer, igrajući se muzičkih stolica, deca uče brzo reagovati na promene u muzici i pravilno se kretati kako bi zauzela svoje mesto kada muzika stane. Deca predškolskog uzrasta tokom muzičkih igara razvijaju ritam, dinamiku, tempo, muzičku memoriju kao i sposobnost aktivnog slušanja. Ove situacije omogućavaju deci da otkrivaju i pokazuju svoja osećanja, potrebe, fantazije, ideje i kreativnost (Zdravković et al., 2018). Muzičke igre podstiču decu da budu kreativna i eksperimentišu sa zvukovima i ritmovima na različite načine. Spontanim muzičkim igrama deca izražavaju i pokazuju emocije svakodnevno. Posmatrajući dečiju igru koja prati muziku, kao jedan od adekvatnih pristupa u radu sa decom predškolskog uzrasta, ona igra važnu ulogu u izgradnji samopouzdanja dece. To pospešuje pristup i metode u radu sa decom u onim situacijama kada ona i ne pokazuju veliko interesovanje (Boyle, 2011).

Učestvujući u muzičkim igrama deca predškolskog uzrasta uče da izraze i razumeju vlastita ali i tuđa osećanja, što unapređuje emocionalnu stabilnost i socijalnu povezanost dece. Kada je reč o podeli muzičkih igara za decu predškolskog uzrasta govorimo o igrama sa pevanjem i muzičkim igrama uz instrumentalnu muziku. Danas se sve češće koristi preciznija podela, koja zahteva da se sa decom realizuju sledeće vrste igara: igre sa pevanjem, igre uz instrumentalnu pratnju, narodna kola i plesovi, stvaralačke igre, igre iz oblasti teorije muzike, muzičke dramatizacije. Među

muzičkim igrama razlikuju se : igre koje se izvode pod određenim pravilima, slobodne dečije igre u kojima deca stvaraju pokrete uz muziku, igre u kojima deca spontano imitiraju zvukom i pokretima raznih pojava i životinja (Đurković-Pantelić, 1998, str. 141).

Razvoj dečije kompozicije, sposobnosti izražavanja i kreacije kod dece, ključan je aspekt kreativnog razvoja u ranom detinjstvu. Ovaj proces obuhvata različite aktivnosti poput crtanja, slikanja, pisanja priča, izvođenja dramskih igara i stvaranja muzike (Sloboda, 2005). Dečija kompozicija započinje jednostavno - dete može početi crtanjem ili opisivanjem muzičke ideje, može eksperimentisati s različitim tonovima i ritmovima, ili može čak početi da svira na instrumentu. Kroz ove aktivnosti, deca razvijaju sposobnost da izraze svoje ideje i fantazije na različite načine, što doprinosi razvoju njihove kreativnosti, imaginacije i samopoštovanja. Realizacijom muzičkih kompozicija deca stiču veštine kako da prepoznaju, razumeju i izraze svoja osećanja na konstruktivan i prihvatljiv način. Ovo je od velikog značaja za razvoj emocionalne inteligencije, što omogućava deci da se bolje nose sa svojim emocijama i da razviju zdrave međuljudske odnose. Ova iskustva ne samo da obogaćuju dečiji život, već stvaraju osnove za uspešno funkcionisanje u svetu odraslih (Saarikallio, 2019, str. 381). Dečija kompozicija, koja obuhvata kreiranje muzike od strane dece, kao i njihovo izvođenje i interpretiranje, ima značajan uticaj na sve dimenzije dečijeg razvoja - od kognitivnog, emocionalnog, socijalnog, do fizičkog razvoja. Susretanje sa kompozicijama različitog tempa i dinamičkih varijacija kod dece može podstaći razvoj neuronskih veza u mozgu, što može poboljšati kognitivne funkcije (Rauscher et al., 1993, str. 611). Dečija kompozicija predstavlja značajan aspekt muzičke edukacije, jer omogućava deci da izraze svoju kreativnost i razvijaju muzičke veštine kroz stvaranje sopstvenih muzičkih dela (Đorđević & Jovanović, 2019, str. 136).

Uz već pomenute aspekte, važno je istaći kako dečija kompozicija doprinosi razvoju kritičkog mišljenja kod dece. Kroz proces kreiranja muzike, deca se suočavaju s izazovima kao što su izbor tonaliteta, harmonija i struktura pesme. Ova veština nije samo korisna u muzici, već se može primeniti i u drugim oblastima života, poput akademskog i profesionalnog okruženja (McPherson & Welch, 2018). Ona podstiče razvoj kreativnog rešavanja problema. Dečija kompozicija doprinosi razvoju samopouzdanja, sigurnosti u svoje veštine kod dece ovog uzrasta (Anđelković, 2017, str. 614). Samopouzdanje je još jedna ključna komponenta koja se razvija kroz proces dečije kompozicije. Kroz stvaranje i prezentovanje svoje muzike, deca stiču osećaj postignuća i uspeha. Kada dobiju pozitivne reakcije i podršku od drugih, to dodatno jača njihovo samopouzdanje i motivaciju za dalje istraživanje. Ova podrška može doći od roditelja, učitelja muzike, vaspitača ili svojih drugara, a njena važnost je izuzetna u procesu razvoja deteta. Istraživanje iz 2020. godine objavljeno u časopisu "Frontiers in Psychology" istraživalo je uticaj muzičkog stvaralaštva na samopouzdanje kod dece i zaključilo da deca koja su uključena u proces komponovanja muzike pokazuju veći nivo samopouzdanja (Kraus & Banasik, 2020).

Studija iz 2018. godine objavljena u časopisu "Psychology of Music" istraživala je uticaj kreiranja muzike na kreativnost kod dece i pokazala da deca koja su uključena u komponovanje muzike pokazuju veći nivo kreativnosti u poređenju sa decom koja

nisu. Ova istraživanja naglašavaju važnost dečije kompozicije u podsticanju kreativnosti kod dece (Thompson, 2018, str. 369). Svaka faza detinjstva nosi sa sobom svoje specifične izazove i mogućnosti za razvoj dečije kompozicije, a podrška vaspitača i roditelja igra ključnu ulogu u podsticanju kreativnosti i stvaralaštva kod dece.

Jedan od specifičnih oblika muzičkog izražavanja su brojalice, koje predstavljaju važan način za upoznavanje dece sa osnovama muzike i ritma. Kroz izvođenje brojalica, deca razvijaju osećaj za ritam, što je ključni element u razvoju njihove muzičke percepcije. Pored toga, brojalice podstiču koordinaciju pokreta, finu motoriku, pažnju i sposobnost izražavanja, dok istovremeno omogućavaju deci da se povežu sa osnovama muzike, kao što su ritam i tempo. Kada govorimo o aktivnostima dece predškolskog uzrasta u kojima ona usvajaju ritam, govorne sposobnosti govorimo o brojalicama. Realizacijom brojalica, uz adekvatne metode i oblike nastavnog rada, vaspitači/učitelji, oni mogu da podstiču decu na aktivnost muzičkog i drugih vrsta stvaralaštva“ (Bjelobrk, 2017, str. 46).

Iako su jednostavne, brojalice imaju značajnu ulogu u razvoju muzičkog saznanja dece predškolskog uzrasta jer pomažu u razumevanju temeljnih muzičkih principa i stvaraju osnovu za dalje muzičko izražavanje i kreativnost. Brojalice deca predškolskog uzrasta vrlo često recituju. Nema sumnje da su brojalice jedno od značajnijih sredstava koja doprinose razvoju govora i bržem prelasku od egocentričnog u socijalizovani govor, u pretvaranju pasivnog u aktivni rečnik i u razvijanju pravilnijeg i logički povezanog govora. Značajna prednost brojalica je u opisivanju, oblikovanju, artikulaciji i pravilnom izgovoru glasova (Milijević, 2015, str 47). Primenom brojalica u svakodnevne aktivnosti, deca predškolskog uzrasta razvijaju svoje jezičke veštine, poboljšavaju artikulaciju, izgovor glasova i sposobnost pravilnog izražavanja. U dečijoj igri koja uključuje brojalice gde deca moraju pratiti određeni broj koraka ili reči omogućava im da razvijaju pažnju, koncentraciju i radnu memoriju.

Igre tapšalica imaju važnu ulogu u razvoju muzičkih sposobnosti i muzičkog saznanja kod dece predškolskog uzrasta. Deca se veoma interesuju za tapšalice različitih vrsta, a ove igre doprinose razvoju različitih sposobnosti kod dece. Kroz ove aktivnosti, deca ne samo da razvijaju ritmičke veštine, već se uče osnovnim muzičkim elementima poput ritma, tempa i koordinacije pokreta. Tapšalice podstiču decu da kroz igru istražuju muzičke elemente, čime im pomažu u sticanju dubljeg razumevanja muzike. Kroz grupne igre, deca razvijaju sposobnost za saradnju, izražavanje emocija i komunikaciju, što dodatno doprinosi njihovom celokupnom razvoju i muzičkom saznanju. One služe za razvoj emocionalnih, socijalnih, psiholoških i kognitivnih veština. Kroz igru tapšalica, deca razvijaju ritmičke sposobnosti, kreativnost, kao i veštine kao što su koordinacija i motorika (Lenschow et al., 2014, str. 801).

Uloga vaspitača i roditelja u realizaciji muzičkih aktivnosti

Jedan od važnih elemenata uspešnog muzičkog vaspitanja kod dece predškolskog uzrasta jeste kontinuirana i usklađena saradnja svih učesnika u vaspitno-obrazovnom procesu. Posebno je značajno da roditelji i vaspitači razumeju svoju ulogu u

podsticanju muzičkog razvoja dece predškolskog uzrasta. Vaspitači i roditelji imaju značajnu ulogu u usmeravanju i ostvarivanju muzičkih aktivnosti kod dece, jer njihov angažman utiče na kvalitet i učestalost takvih aktivnosti, kao i na kreiranje podsticajnog okruženja za razvoj dečijih muzičkih sposobnosti. Na taj način vaspitač prati individualna interesovanja i napredak dece te shodno tome bira adekvatne muzičke sadržaje za provociranje muzičkih potencijala, čime doprinosi ne samo razvoju muzičkih sposobnosti, već utiče na sveukupnu kompetentnost i dobrobit svakog deteta (Pravilnik o osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja – Godine uzleta 2018). Iako su vaspitači često dobro upoznati sa oblicima muzičkih aktivnosti i mogućnostima za razvijanje muzičkih sposobnosti kod dece, ostaje pitanje kakvu muzičku stimulaciju dete ima u porodičnom okruženju. Ne zna se pouzdano da li deca kod kuće slušaju muziku prilagođenu njihovom uzrastu, niti da roditelji sa njima pevaju, učestvuju u muzičkim igrama i ostalim aktivnostima. Zbog toga je važno da vaspitači budu upoznati sa porodičnim uslovima u kojima dete odrasta, a roditelji bi trebalo da upoznaju ciljeve, sadržaje i načine rada u ustanovi kako bi mogli da se uključe u njen rad (Kamenov, 1995). Vaspitači, koji su inovativni, kreativni za realizaciju muzičkih aktivnosti tokom boravka u vrtiću kod dece razvijaju iskustvo, memoriju, izražavanje vlastitih emocija i socijalnih veština. Muzičke aktivnosti u integrisanom predškolskom programu ne mogu se jasno izdvojiti od ostalih vidova dečijih iskustava jer su povezane sa njima mnogo više nego u bilo kom drugom periodu njegovog razvoja (Duh 2009; Slunjski 2011).

Sa druge strane, roditelji kao prvi uzor i modeli deci ovog uzrasta, imaju mogućnost da kod kuće kreiraju podsticajno muzičko okruženje kroz slušanje muzike, zajedničko pevanje, ples i muzičku igru. Ovakve zajedničke aktivnosti ne samo da jačaju emocionalnu povezanost, već i dodatno podstiču razvoj dečijih muzičkih sposobnosti i interesovanja. Kako dečiji razvoj napreduje i ona usvajaju mnogobrojna iskustva, sposobnosti i veštine, tako se i odnos roditelja i dece menja, što se može odraziti i na njihovu motivaciju i interesovanje za muzičke aktivnosti. Deca tokom odrastanja postaju samostalnija, izražavaju sopstvene muzičke kapacitete i ponekad nisu zainteresovana za one aktivnosti koje im predlažu roditelji. Način na koji roditelji reaguju na ove promene – kroz podršku, strpljenje i praćenje detetovih interesovanja – imaju ključnu ulogu u razvoju muzičkog izraza deteta. Roditelji koji imaju realna očekivanja, koji su podrška svojoj deci, koji ih usmeravaju, komuniciraju svakodnevno, iskreno-otvoreno, mnogo više uspevaju da kod dece razviju pozitivan odnos prema muzici i umetnosti uopšte. Takav pristup, poznat kao autoritativni stil roditeljstva (Baumrind, 2013), podstiče detetovo samopouzdanje i kreativnost, što se pozitivno odražava i na njegovo učešće u muzičkim aktivnostima.

ZNAČAJ MUZIKE I MUZIČKIH AKTIVNOSTI ZA RAZVOJ OPŠTIH SPOSOBNOSTI DECE PREDŠKOLSKOG UZRSTA

Prve susrete sa zvucima i muzičke utiske, odnos prema muzici i njeno značenje, deca stižu unutar porodičnog okruženja već u ranom detinjstvu. Već od prvih meseci, detetu je važno da bude okruženo različitim zvukovima, omogućavajući mu da upija bogatstvo zvukova. Pored toga, važno je da dete bude izloženo muzici na koju je naviklo od malena. Naučnici su posvetili mnogo pažnje istraživanju uticaja

muzike na dečji razvoj, a njihovi nalazi su impresivni. Jedan od načina na koji muzika utiče na decu jeste putem emocionalne stimulacije. Muzika ima sposobnost da izazove različite emotivne reakcije kod dece, bilo da su to radost, tuga, uzbuđenje ili strah. Na primer, ritmička i vesela muzika može podstaći osećaj radosti i sreće kod dece, dok sporija i melanholična muzika može izazvati osećaj tuge ili sete (Saarikallio & Erkkilä, 2007, str. 378). Dakle, muzika pruža deci mogućnost za izražavanje i regulaciju svojih emocija. Kroz pevanje, sviranje instrumenata ili ples, deca mogu izraziti svoje emocije na način koji im je prirodan i bez reči. Na taj način, muzika im pomaže da se nose sa svojim osećanjima i izraze ih na način koji se teško može verbalizovati, posebno u mlađem uzrastu. Muzika takođe ima ulogu u razvoju emocionalne inteligencije kod dece.

Kroz izloženost različitim žanrovima muzike i tekstovima pesama, deca mogu naučiti o različitim emocionalnim stanjima i kako ih prepoznati kod sebe i drugih. Kroz aktivnosti kao što su pevanje, sviranje instrumenata ili improvizacija, deca mogu izraziti svoje emocije, smanjiti nivo stresa i razviti bolje strategije suočavanja sa svojim osećanjima.. Muzika je posebno važno pedagoško sredstvo kojim može da se podstiče interakcija među decom, grade socijalne veštine, socijalna kohezija i empatija (Vasiljević et al., 2014, str. 444). Najvažniji aspekt muzičke stimulacije kod najmlađe dece leži u razvoju ritma, a dosledno podsticanje ove veštine omogućava neometan razvoj i rast deteta. Osim toga, socijalne veštine mogu biti podstaknute kroz grupno slušanje muzike ili učešće u muzičkim igrama i aktivnostima, gde deca uče da sarađuju, dele, i komuniciraju sa drugima. Važno je napomenuti da pravilno izabrane kompozicije, muzičke aktivnosti i muzičke igre imaju ključnu ulogu u ovom procesu.

Muzika u ranom detinjstvu ima važnu ulogu ne samo u emocionalnom razvoju dece, već i u oblikovanju njihovih intelektualnih sposobnosti. Kroz različite muzičke aktivnosti deca predškolskog uzrasta razvijaju niz kognitivnih funkcija koje su ključne za dečji optimalni razvoj i obrazovanje. Kompozicije koje su prilagođene uzrastu dece i koje podstiču različite kognitivne procese mogu imati najveći uticaj na dečji razvoj. Deca često nemaju reči ili kognitivne sposobnosti da verbalno izraze svoja osećanja, tako da muzika nudi siguran i pozitivan način da oslobode svoje emocije (Bernard van Leer Foundation, 2023). Slušanje pesama o različitim osećanjima može pomoći deci da razviju empatiju i razumevanje tuđih emocija.

Motoričke veštine se mogu poboljšati kroz muzičke aktivnosti kao što su plesanje ili sviranje instrumenata, kao i muzičke igre koje zahtevaju preciznost pokreta i koordinaciju. Muzičke igre deci predškolskog uzrasta omogućavaju da bogate i proširuju iskustvo, i na taj način doprinose i njihovom celokupnom razvoju na više nivoa. No, ono što je manje poznato, jeste da razvijanje muzičkih sposobnosti (slušanje muzike, muzičko opažanje, estetsko procenjivanje, muzičke preferencije, muzički ukus, sposobnost izvođenja muzike) posredno i značajno utiče na opšti razvoj (Nikšić, 2003, str. 519).

Naravno, muzika može imati i terapijski efekat na emocionalno blagostanje dece. Muzička terapija se često koristi kao efikasan metod za tretiranje emocionalnih problema kod dece, kao što su anksioznost, depresija ili poteškoće u socijalizaciji.

Aktivnosti deteta pri pevanju doprinosi većem angažovanju emocija i intelekta i ima značajnu vaspitnu vrednost (Đurković- Pantelić, 1998, str. 100).

Emocionalno blagostanje je takođe važan aspekt muzičkih igara. Muzika ima moć da izazove različite emotivne reakcije kod dece, od radosti i uzbuđenja do opuštanja i smirenosti. Kroz uživanje u muzici i zajedničko stvaranje melodija, deca se oslobađaju stresa i napetosti i izražavaju svoje emocije na pozitivan način. Ukratko, muzičke aktivnosti su odličan način da deca uče, rastu i zabavljaju se istovremeno. Deca koja se slobodno igraju sa svojim vršnjacima, stiču sposobnost da sarađuju, da saosećaju sa svojim vršnjacima, da im pomažu i da učestvuju u rešavanju problema (Woolfolk, 2011).

Kroz tekstove muzičkih dečijih pesama ili izbor tonova i ritmova, deca mogu izraziti svoje misli, osećaje i želje na način koji je autentičan za njih. Ovo je period kada deca često počinju da eksperimentišu sa različitim tehnikama i medijima, stvarajući originalna dela koja odražavaju njihove lične vizije sveta (Piaget, 1952). Ovo doprinosi razvoju samopouzdanja i samosvesti kod dece, jer postaju svesni svojih jedinstvenih osobina i sposobnosti.

ZAKLJUČAK

Kroz različite faze detinjstva, deca prolaze kroz proces otkrivanja, izražavanja i razvijanja svojih kreativnih potencijala putem muzike. Muzika je usko povezana sa dečjim iskustvima i može imati dubok uticaj na različite aspekte dečijeg razvoja. Prva važna uloga dečijih aktivnosti je u podsticanju emocionalnog razvoja kod dece. Muzika pruža deci emocionalnu podršku i osnažuje ih da izraze svoje misli, osećaje i identitet na jedinstven način. Ova sposobnost izražavanja i samoizražavanja može biti ključna za izgradnju samopouzdanja i samopoštovanja kod dece, čineći ih otpornijim na izazove i stresove života.

Aktivno slušanje muzike, učestvovanje u muzičkim igrama i učenje sviranja instrumenata podstiču razvoj memorije, koncentracije, pažnje i kreativnog razmišljanja kod dece. Motoričke veštine takođe su obuhvaćene kroz dečiju kompoziciju. Aktivnosti poput plesa, tapkanja ritma ili sviranja instrumenata zahtevaju precizne pokrete i koordinaciju, što doprinosi razvoju fine i grube motorike kod dece. Osim toga, muzičke aktivnosti podstiču razvoj veština slušanja, što je važno za razumevanje verbalnih i neverbalnih signala u komunikaciji.

Ne treba zanemariti ni socijalni aspekt dečijih aktivnosti. Kroz grupne muzičke aktivnosti poput horskog pevanja, sviranja, ili jednostavno kroz muzička iskustva sa vršnjacima, deca uče da sarađuju, dele, komuniciraju i razvijaju osećaj pripadnosti grupi. Ovo je važno za razvoj socijalnih veština i izgradnju pozitivnih odnosa sa drugima. Dečije aktivnosti za decu predškolskog uzrasta ne predstavljaju samo sredstvo zabave, već i moćan instrument za celokupni razvoj dece. Kroz muziku, deca stiču ključne veštine i sposobnosti koje će im koristiti tokom celog života. Podstičući njihovu kreativnost, emocionalnu inteligenciju, kognitivne i motoričke veštine, kao i socijalnu interakciju, aktivnosti u kojima je zastupljena muzika, igraju ključnu ulogu u formiranju svestrane i celovite ličnosti kod dece.

Učestvovanje u muzičkim aktivnostima kod dece predškolskog uzrasta podstiče disciplinu, upornost i samodisciplinu, koje su ključne karakteristike za postizanje uspeha u bilo kom području života. Takođe, podstiču inovativno razmišljanje i

sposobnost rešavanja problema, što su veštine od suštinskog značaja za uspeh u današnjem sve složenijem i dinamičnijem svetu.

Muzičke aktivnosti dece predškolskog uzrasta unapređuju i razvoj saznavnih sposobnosti kroz percepciju, uočavanje, slušanje, pamćenje, pažnju, razmišljanje. Muzika omogućava deci da kroz slušanje, pevanje, sviranje, izvođenje muzičkih kompozicija razvijaju veštinu analize što jača dečiju kognitivnu sposobnost. Kroz slušanje muzike i ritmičke igre, deca ovog uzrasta razvijaju osećaj za redosled, što im pomaže u logičkom razmišljanju i razumevanju.

U ovom procesu, važno je osigurati da deca imaju pristup raznolikim muzičkim iskustvima, prilagođenim njihovom uzrastu i interesima, kako bi se maksimalno iskoristili potencijali muzike u njihovom razvoju. Tokom realizacije različitih muzičkih aktivnosti deca upoznaju različite kulture, tradicije i vrednosti, što doprinosi razvijanju tolerancije, poštovanja i otvorenosti prema drugima. U celini, različite muzičke aktivnosti imaju veliki uticaj na razvoj dece, doprinoseći njihovom odrastanju kao svestranih, samopouzdatih i kreativnih individua koje su spremne da se suoče sa izazovima i ostvare svoje potencijale u životu.

LITERATURA

1. Anđelković, V. (2017) Muzička kreativnost kod dece predškolskog uzrasta. *Nastava i vaspitanje*, 66 (4), 607-620.
2. Baumrind, D. (2013) Authoritative parenting revisited: History and current status. In R. E. Larzelere, A. Sheffield, & A. W. Harrist (Eds.), *Authoritative parenting: Synthesizing nurturance and discipline for optimal child development*. Washington, DC: *American Psychological Association*, 11-34.
3. Bernard van Leer Foundation (2023) *Making a Joyful Noise: The Potential Role of Music Making in the Well-Being of Young Families*
4. Bjelobrk Babić, (2017) Brojalice u funkciji razvoja ritmičkih i govornih sposobnosti dece predškolskog i ranog školskog uzrasta, *Artefact* 3(1): 45–54.
5. Bjerkvol, J. R. (2005). *Nadahnuto biće* (M. Stevanović, Prevod). Plato. (Originalno izdanje 1989.)
6. Boyle, S. (2011). *Teaching Toolkit: An Introduction to Games Based Learning*. UCD Dublin, Ireland: UCD. Teaching and Learning Resources. Retrieved from <https://www.ucd.ie/t4cms/UCDTLT0044.pdf>
7. Davidson, J. (2012) *The Mozart Effect: Tapping the Power of Music to Heal the Body, Strengthen the Mind, and Unlock the Creative Spirit*. Harmony.
8. Đorđević, B., & Jovanović, G. (2019) Razvoj muzičke kreativnosti kod učenika osnovne škole kroz proces kompozicije. *Zbornik radova Filozofskog fakulteta u Nišu*, (29), 127-140.
9. Duh, Matjaž (2009), Interdisciplinarni pristup učenju: put ka kvalitetnijem obrazovanju deteta, *Grafika Zambelli*, Rijeka
10. Đurković-Pantelić M. (1998). *Metodika muzičkog vaspitanja dece predškolskog uzrasta*. Šabac : Viša škola za obrazovanje vaspitača u Šapcu; Art studio Šabac.
11. Kamenov, E. (1995). *Model osnova programa vaspitno-obrazovanog rada sa predškolskom decom*. Novi Sad: Odsek za pedagogiju Filozofskog fakulteta.
12. Kraus, N., & Banasik, N. (2020) The Influence of Musical Creativity Training on the Self-Confidence of Children. *Frontiers in Psychology*, 11, 2079.

13. Kurt, Serhat (2021), "Theory of Multiple Intelligences – Gardner", Educational Technology, Retrieved from <https://educationaltechnology.net/theoryof-multiple-intelligences-gardner/>
14. Lenschow, C., Keller, P. E., & Lappe, C. (2014) Seeing the sound after feeling it: Multisensory integration of visual and proprioceptive feedback during singing. *Psychological Science*, 25 (3), 795-803.
15. Lobo, Y. B., & Winsler, A. (2006) The Effects of a Creative Dance and Movement Program on the Social Competence of Head Start Preschoolers. *Early Childhood Education Journal*, 34 (3), 167-175.
16. McPherson, G. E., & Welch, G. F. (Eds.). (2018) The Oxford Handbook of Music Education (Vol. 1). Oxford University Press.
17. Milijević, S. (2015) Brojalice u funkciji razvoja govora i govornog izražavanja, Naša škola, časopis za teoriju i praksu vaspitanja i obrazovanja, 76(1), 37-53.
18. Mirković Radoš 1996, Psihologija muzike, Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
19. Nikšić, N. (2003) Značaj muzike za razvoj deteta. Univerzitetska misao (časopis za nauku, kulturu i umjetnost), vol. 2, 519-524.
20. Piaget, J. (1952) The Origins of Intelligence in Children. International University Press. (RANK 1)
21. Pravilnik o osnovama programa predškolskog vaspitanja i obrazovanja, „Službeni glasnik RS – „Prosvetni glasnik“, broj 16/2018.
22. Rauscher, F. H., Shaw, G. L., & Ky, K. N. (1993) Music and spatial task performance. *Nature*, 365 (6447), 611.
23. Saarikallio, S. (2019) Emotional Functions of Music in Childhood and Adolescence. In The Oxford Handbook of Music and the Brain. *Oxford University Press*, 369-387.
24. Saarikallio, S., & Erkkilä, J. (2007) The role of music in adolescents' mood regulation. *Psychology of Music*, 35 (1), 88-109.
25. Sloboda, J. A. (2005) "Exploring the Musical Mind: Cognition, emotion, ability, function." Oxford University Press
26. Slunjski, Edita (2011), Kurikulum ranog odgoja-istraživanje i konstrukcija, Školska knjiga. Zagreb
27. Thompson, W. F. (2018) The Impact of Music Composition on Creativity. *Psychology of Music*, 46 (3), 363-377.
28. Woolfolk. A. (2011). Psikologji edukimi (Educational psychology). Albanian: Edeualba.
29. Zdravković, V., Malinović-Jovanović, N., i Dejković, M. (2018). Muzičke igre u nastavi. Podučavanje, učenje i obrazovanje nastavnika, 2(1), 105 – 112. <https://doi.org/10.22190/FUTLTE1801105Z>
30. Vasiljević, D., Sudžilovski, D. I Bojović, Ž. (2014). Socijalizacija učenika u nastavi muzičke kulture, Pedagoška stvarnost, LX, 3, 441–455.
31. **Internet stranica** ПРЕДШКОЛСКА БАЈКА /// вртић РАДМИЛА НЕДИЋ БЕРАНЕ /// 1.11.2021. – YouTube, dostupno na
32. <https://m.youtube.com/watch?si=a5uyQtwLaaeeWyDq&v=ZloOuDny1jM&feature=youtu.be>

PRILOG

PROJEKAT- PREDŠKOLSKA BAJKA UZ KOMPOZICIJU PETAR PAN

Slika 1

Predškolska muzička bajka

Projekat „**Predškolska muzička bajka**“, inspirisan kompozicijom „*Petar Pan*“ u izvođenju Lare Ščekić i hora *Zvezdice*, predstavlja jedinstvenu umetničku avanturu u kojoj deca predškolskog uzrasta kroz dramatizaciju, muziku i ples istražuju svet bajki. Projekat se realizuje u okviru JPU „*Radmila Nedić*“ iz Berana, pod vođstvom vaspitačice Dragane Janković, a cilj je da se kroz kreativno izražavanje podstakne dečja mašta, socijalna interakcija i emocionalni razvoj.

Radnja i koncept bajke

Priča započinje u poznatom i sigurnom okruženju vrtića, gde deca mirno spavaju, dok ih uspavljuje zvuk nežne melodije. U tom trenutku, kroz njihovu maštu, u san dolaze **Petar Pan i Zvončica**, donoseći magiju i pozivajući ih na neverovatnu avanturu. Njihov dolazak simbolizuje prelazak iz realnosti u svet mašte, gde je sve moguće, gde se snovi ostvaruju, a deca postaju junaci vlastite bajke.

Čarobnim štapićem, Petar Pan i Zvončica vode decu kroz različite **bajkovite predele**, svaki sa posebnom atmosferom i simbolikom. Ove scene su osmišljene tako da svaka lokacija donosi novu emociju i iskustvo – od začaranih šuma i dvoraca, do svetlucavih mora i zvezdanog neba. Tokom ovog putovanja, deca aktivno učestvuju u priči, koristeći pokret, mimiku i ples kako bi dočarala svoje doživljaje i emocije.

Muzičko-scenska realizacija

Posebnu ulogu u projektu ima muzika, koja prati svaku promenu scene i doprinosi emocionalnom doživljaju. Kompozicija „*Petar Pan*“ Lare Ščekić i hora *Zvezdice* koristi se kao osnova za celokupnu dramatizaciju. Kroz ritmične i melodijske

promene, muzika naglašava različita stanja – od nežnih i snovitih tonova, preko razigranih i avanturističkih delova, do dramatičnih i emotivnih trenutaka.

Deca, obučena u tematske kostime, ne samo da igraju uloge likova iz priče, već kroz ples i pokret izražavaju atmosferu bajkovitog sveta. Kostimi i scenski rekviziti pažljivo su birani kako bi upotpunili doživljaj i omogućili deci da se osećaju kao pravi junaci bajke.

Edukativni i razvojni značaj

Ovaj projekat ima višestruke koristi za razvoj dece. Kroz dramatizaciju i muzičku interpretaciju, deca razvijaju:

Maštovitost i kreativnost – Kroz improvizaciju i scensku igru, deca slobodno izražavaju svoje ideje i emocije.

Socijalne veštine – Uče kako da sarađuju, dele ideje i funkcionišu kao tim u zajedničkoj predstavi.

Pažnju i ritmički osećaj – Prateći muziku, deca poboljšavaju sposobnost slušanja i razumevanja ritmičkih struktura.

Motoriku i koordinaciju – Ples i scenski pokreti doprinose fizičkom razvoju i kontroli tela.

Samopouzdanje – Nastup pred publikom pomaže deci da prevaziđu tremu i veruju u svoje sposobnosti.

Ovaj projekat ima dubok pedagoški značaj jer kroz muziku, igru i dramatizaciju decu uči empatiji, solidarnosti i razumevanju životnih izazova. Tekst kompozicije nosi važne poruke koje deca predškolskog uzrasta usvajaju spontano, ali koje ostavljaju dugotrajan uticaj na njihov moralni i društveni razvoj. Kroz bajkovitu priču, deca se povezuju s drugarom Maksimom, kome je potrebna pomoć, i na taj način uče o značaju podrške i zajedništva.

Posebna vrednost ovog projekta leži u iskrenosti i otvorenosti dečjih emocija – oni bez predrasuda pokazuju ljubav, saosećanje i spremnost da pomognu. Njihova igra nije samo zabava, već postaje demonstracija istinskih vrednosti koje bi i odrasli trebalo da neguju. Deca često predstavljaju model i uzor svojim primerom, podsećajući nas na pravu svrhu zajedništva i brige za druge. Ova bajka tako ne samo da donosi umetničko i edukativno iskustvo, već i snažnu poruku humanosti, stvarajući temelje za odgovorno i saosećajno društvo.

Projekat „Predškolska bajka“ je edukativna i umetnička inicijativa koja koristi muzičke aktivnosti i dramatizaciju kako bi podržala razvoj dece predškolskog uzrasta. Kroz ovaj projekat, deca su u mogućnosti da ne samo uživaju u igri, već da aktivno učestvuju u procesu učenja i emocionalnog razvoja. Projekat je timski realizovan u saradnji sa predškolskom grupom u vrtiću, pod vodstvom vaspitača, a inspiraciju za dramatizaciju pružila je kompozicija „Petar Pan“.

Glavni junaci ovog projekta, Petar Pan i Zvončica, uz pomoć magije odvedu decu u svet poznatih bajki i priča koje su deci bliske i drage. Kroz ovakvo putovanje, deca imaju priliku da postanu deo sveta u kojem susreću poznate likove iz bajki kao što su *Snežana i sedam patuljaka*, *Ivica i Marica*, *Štrumfovi*, *Zlatna ribica* i *Zlatokosa*. Svaka bajka i njen junak donose specifičnu poruku, lekciju i emociju koju deca kroz dramatizaciju i igru aktivno doživljavaju.

Muzičke aktivnosti su ključni element ovog projekta, jer deca kroz pesmu i igru ne samo da razvijaju svoje jezičke veštine, već uče kako da pravilno koriste jezik, izražavaju emocije i razumeju značenje reči i fraza. Kroz pevanje, deca usvajaju nove reči i razvijaju sposobnost govora i izgovora, što poboljšava njihov vokabular i komunikacijske veštine.

Dramatizacija likova iz bajki omogućava deci da nauče kako da izraze svoje emocije i samoregulišu se. Kroz igru, oni prepoznaju različite emocije – od sreće, tuge, straha do nade – i uče kako da ih identifikuju i pravilno izraze. Na primer, igrajući likove iz bajki, deca istražuju kako se likovi nose sa problemima i izazovima, što im pomaže da razvijaju emocionalnu inteligenciju i veštine suočavanja sa sopstvenim osećanjima.

Jedan od tih lokaliteta je i prelepi etno kutak „Busara kod Ciga“ u Bijelom Polju, gde prirodni ambijent pruža savršenu scenografiju za prizore iz narodnih bajki. Deca su imala priliku da se igraju i stvaraju u okruženju koje podseća na prošla vremena, povezujući se sa tradicijom kroz igru i umetnost. Pored toga, koreografije su snimane i u lugovima pored reke Lim u Beranama, gde ritam prirode doprinosi harmoničnoj povezanosti muzike, pokreta i okruženja. Na Jasikovcu, poznatom po svojoj prirodnoj lepoti, deca su kroz igru i pokret istraživala prostor i učila kako da kroz umetnost izraze svoja osećanja i doživljaje bajki.

Ovakav način rada podstiče dečju kreativnost, omogućava im da kroz umetnost istražuju svet oko sebe i razvijaju osećaj za prostor, ritam i izražavanje emocija. Kroz kombinaciju muzike, pokreta i maštovitog kostimiranja, deca ne samo da produbljuju svoje razumevanje priča i bajki, već i stiču dragocena iskustva koja im pomažu u daljem razvoju socijalnih, emocionalnih i kognitivnih veština.

Deca su kostimirana kao junaci iz ovih napomenutih priča i bajki. Koreografija je snimana na različitim lokalitetima u vrtiću (u šumi-gde se nalazi pravi mali etno raj koji se zove "Busara kog Ciga " u Bijelom Polju,u Beranama - u lugovima pored reke Lim ,na Jasikovcu i td.

Slika 2*Inserti iz predškolske bajke*

https://youtu.be/ZloOuDny1jM?si=3qyQVrnSYyotj_0X

Empatija je ključni deo ovog projekta. Dramatizacija omogućava deci se zamisle u ulozu drugih likova, što im pomaže da razumeju osećanja drugih i postanu saosećajni. Kroz likove u bajkama, deca uče o solidarnosti i zajedništvu, a kroz igru zajedno razvijaju međusobnu interakciju. Deca takođe uče kako da budu obazriva prema svojim prijateljima, razumeju njihove potrebe i emocije, čime se podstiče njihova socijalna integracija i razvoj zajedništva.

Projekat ima i veliki socijalni značaj jer deca kroz saradnju i zajedničko stvaranje razvijaju socijalne veštine. Igrajući zajedno, deca uče o komunikaciji, deljenju i timskom radu. Takođe, kroz kreativno izražavanje kroz pesmu i ples, deca stiču osećaj postignuća i ponosa, što doprinosi njihovom samopouzdanju.

Kroz sve ove aktivnosti, deca ne samo da se zabavljaju, već razvijaju ključne veštine koje će im koristiti i u budućem životu. Ovaj projekat ih ne samo da priprema za buduće izazove, već im pomaže da postanu svesniji svojih emocija, da razvijaju saosećanje i da se bolje snalaze u društvenim interakcijama. Na kraju, kroz bajke i likove, deca doživljavaju pravu vrednost umetnosti kao sredstva za emocionalni i socijalni razvoj.

Slika 3

Inserti iz predškolske bajke

Projekat „**Predškolska muzička bajka**“ nije samo predstava, već jedno nezaboravno iskustvo koje omogućava deci da kroz umetnost istražuju svet bajki, razvijaju svoje sposobnosti i uživaju u zajedničkom stvaranju. Kroz muziku, igru i maštu, ovaj projekat podstiče razvoj kreativnog izražavanja, socijalnih veština i emocionalne inteligencije kod dece, pružajući im priliku da kroz umetnost sanjaju i stvaraju svoj magični svet.

On predstavlja specifičan i inkluzivan pristup u procesu vaspitanja i obrazovanja, jer je obuhvatio i decu sa poteškoćama u razvoju, kao i decu iz ruralnih sredina. Kroz ovu inicijativu, projekat je pružio priliku svim mališanima da učestvuju u zajedničkim aktivnostima, učeći kroz igru i umetnost, te razvijajući socijalne, emocionalne i kognitivne veštine. Ovo je naročito važno jer uključivanje svih mališana, bez obzira na njihove razlike, doprinosi izgradnji inkluzivnog i harmoničnog društva, gde svako dete ima jednaku priliku da se izrazi i razvija.

Priprema projekta trajala je duži vremenski period, što je omogućilo temeljno planiranje i prilagođavanje sadržaja specifičnim potrebama svih učesnika. Bilo je od presudne važnosti da se obezbede odgovarajući materijali i aktivnosti koje će biti inkluzivne, ali i izazovne i zanimljive za sve grupe dece. Vaspitači su radili na tome da se aktivnosti prilagode svakom detetu, vodeći računa o njihovim individualnim potrebama i sposobnostima, kao i o tome da deca sa poteškoćama u razvoju ne budu marginalizovana, već aktivno uključena u sve faze projekta.

Realizacija projekta, koja je imala svoj zvanični početak 1. novembra 2021. godine, bila je pun pogodak jer je deci omogućila da se ujedine u zajedničkoj igri, muzici i dramatizaciji. Svaka aktivnost u projektu, bilo da se radilo o pevanju, plesu, dramatizaciji likova iz poznatih bajki ili zajedničkom istraživanju muzike, doprinosila je jačanju veza među decom. Deca su kroz ove aktivnosti učila o empatiji, saradnji i razumevanju, razvijajući emocionalnu i socijalnu inteligenciju.

Za decu iz ruralnih sredina, ovaj projekat je imao poseban značaj, jer su im omogućene nove prilike za učenje i kreativno izražavanje, često nedostupne u njihovim svakodnevnim životima. Deca iz gradskih i ruralnih sredina imala su priliku da se upoznaju, razmenjuju iskustva i razvijaju zajedničke vrednosti, učestvujući u stvaranju umetničkog dela koje je povezivalo sve aspekte njihovog svakodnevnog života.

Ovaj projekat nije bio samo prilika da deca razvijaju umetničke veštine, već i da kroz inkluzivne aktivnosti nauče o važnosti solidarnosti, prijateljstva i međusobnog poštovanja, što su vrednosti koje će nositi sa sobom tokom celokupnog života.

SUMMARY

Children's composition provides children with the opportunity to develop interdisciplinary skills. For example, when composing a song about a certain topic, children can explore different scientific or historical facts, which integrates music with other areas of knowledge. This integration allows children to see music as part of a wider context and to develop diverse skills. Children's composition encourages the development of innovation in children. Through the process of experimenting with sound and ideas, children learn how to think outside of established patterns and find new ways of expressing themselves. This ability to innovate is crucial in today's ever-changing world that demands new ideas and solutions. Children's composition provides many benefits to children's development, including the development of critical thinking, identity, creative problem solving, self-regulation, interdisciplinary skills, and innovation. The development of children's composition is an intriguing and complex process that includes various aspects, including psychological, pedagogical, aesthetic and technical. Throughout the history of music, composers have been concerned with creating works specifically for children, which reflect different stages of children's development, abilities and interests. Musical games have a positive effect on the psychophysical development of children. They also have a positive effect on the development of fine and gross motor skills when performing various movements and figures. The music center is a space that is arranged with great care, and it is necessary for children to participate in its arrangement, where their creativity, teamwork, original ideas and more come to the fore. Musical games, because of all their characteristics, deserve a central place in working with children.